Sneuvelen mag misschien nog wèl . . .

MS In de loop van de laatste decennia heeft de Nederlandse samenleving zich ontpopt als een uiterst geschikte voedingsbodem voor welig tierende — in beide betekenissen van dat woord — actiegroepen, betogers, krakers, bezetters, demonstranten, protesterenden, manifestanten en aanverwante voorstanders van de buitenparlementaire beïnvloeding van de besluitvorming in ons democratische bestel. Hun attributen, het hele arsenaal van stickers, stencils, folders en affiches tot en met de op borden, spandoeken en muren gekalkte dan wel achter reclamevliegtuigen gesleepte leuzen, alsmede hun door geluidsversterkers rondgebazuinde kreten, zijn uit het leven van alledag al bijna niet meer weg te denken. En de aandacht die door de verschillende media aan hun activiteiten wordt besteed, heeft bovendien ertoe geleid dat tal van politici zich gaarne laten aanlokken door de kaarsvlam van die publiciteit, alsof hun normale taken in de vertegenwoordigende lichamen onbelangrijker zouden zijn dan het gretig betuigen van adhesie aan hetgeen bij nadere kritische beschouwing maar al te vaak een minderheidsstreven blijkt te zijn. De zwijgende meerderheid lijkt zich – zeker zo lang de verkiezingen nog in een ver verschiet liggen — zonder morren in dat alles te schikken, maar van tijd tot tijd laat zich toch ook wel weer vaststellen dat het weldenkende deel van ons volk allesbehalve ermee is ingenomen wanneer opportunistische bestuurderen „het luidste geraas" vereenzelvigen met „de openbare mening".

Tegen de achtergrond van dat decor is het sinds jaar en dag gebruikelijk dat het ressort van de Nederlandse defensie-in-bondgenootschappelijkverband wordt beschouwd als de speeltuin bij uitstek voor actievoerders van de uiteenlopendste denominaties. Die kunnen daarin naar hartelust ravotten, vooral ook omdat voor het deelnemen aan dat „spel" klaarblijkelijk geen enkel inzicht in de totale problematiek is vereist. Derhalve mag een ieder, zonder onderscheid, naar believen aanschoppen tegen de ideale speelbal: de krijgsmacht. Aan dat gemaltraiteerde instrument wordt dan ook gerukt en geplukt, gescheurd en gebroken, en het summum van spelplezier schijnt uiteindelijk hierin te bestaan dat de speelbal buiten de omheining wordt gewerkt. Maar dàn blijkt die gang van zaken toch niet steeds de volle instemming te hebben van alle betrokkenen: het zijn vaak de autochtonen, ofwel — om te blijven bij dezelfde beeldspraak – „de kinderen die van jongs af in die buurt thuishoren", die zich het bazige drammen van de „immigranten" niet laten aanleunen. Immers, vóór de nieuwbouwwijken werden bevolkt met van elders aangevoerde „import" hadden de oorspronkelijke bewonertjes het best naar hun zin, zonder enige reden tot klagen; en als de nieuwkomers dat wilden veranderen, hadden zij beter kunnen wegblijven! Wie bij het botsen der meningen dan poogt zijn klaagzang te laten meezingen door de inheemsen, verdient niet beter dan te worden terechtgewezen met „de import moet niet zo zeuren!"

Diezelfde vermaning kan in de laatste tijd gelukkig steeds meer worden beluisterd. Weliswaar schromen „geëngageerde" politici nog, wanneer het erom gaat ook dát deel van de discussie over het al dan niet afdanken van de verguisde speelbal te reproduceren in 's Lands vergaderzalen, maar wie ogen en oren de kost geeft, kan ook zelf wel daarvan kennis nemen. Zo kon bijvoorbeeld dat belangwekkende standpunt worden opgetekend uit de mond van enkele autochtonen uit het kerkdorp Asenraij, ten oosten van Roermond, wier standpunt over de geluidshinder van de NAVO-basis Brüggen geheel tot zijn recht kon komen in een NOS tv-uitzending „Van gewest tot gewest" op 13 augustus jl. In Asenraij bleek grote onrust te zijn ontstaan over de consequenties van een door het ministerie van volksgezondheid en milieuzaken opgesteld rapport over geluidsoverlast, waarin werd aangegeven in welke lawaaizones geen mensen meer zouden kunnen wonen

en waar derhalve in de toekomst niet meer zou mogen worden gebouwd, terwijl leegkomende huizen daar dienden te worden afgebroken. De bijna duizend oorspronkelijke bewoners bleken het daarmee allerminst eens te zijn; een boer die het dichtste bij de startbaan bleek te wonen, oordeelde over de ministeriële opvatting als zou hij daar niet meer kunnen wonen: „Ik dacht dat wij dat beter wisten dan die mensen in Den Haag . . . Wij leven er al zevenentwintig jaar mee en het is, vóór zeven jaar geleden de protesten begonnen erger geweest dan nu . . . In het begin hadden wij nog geen landbouwtrekkers en als wij toen het veld bewerkten, verstond het paard soms de voerman niet als er vliegtuigen over kwamen . . . Maar dat er nu niet mee te leven zou zijn, zoals op het ogenblik in de propaganda wordt beweerd, dat is de reinste onzin." De gedachtenwisseling in de plaatselijke wijkraad leverde overeenkomstige meningen op; daar werd onder meer geconstateerd dat er in de zevenentwintig jaar sinds het in gebruik nemen van de vliegbasis per se níét was geprotesteerd uit de betrokken dorpsgemeenschap en dat niemand ook maar één bewoner zou kunnen aanwijzen die uit Asenraij zou zijn vertrokken omdat het daar niet meer uit te houden was. En ten slotte bleek de huisarts ter plaatse al evenmin geneigd tot heulen met de actiegroepen: „Ga je je echt aan dat vliegtuiggeluid zitten èrgeren, dan kan ik mij voorstellen dat je daardoor op den duur verschijnselen van overspanning gaat vertonen . . . maar dat soort mensen is nauwelijks in Asenraij te vinden, het is een bevolking die heel rustig en heel ontspannen buiten leeft en die zich van dat vliegtuiglawaai niet zo veel aantrekt."

Een overeenkomstige standpuntsbepaling van de oorspronkelijke bevolking leverde het tafereel op dat bij Cornjum werd „geschoten" ten behoeve van de omslagfoto voor dit nummer van de Militaire Spectator. Wie in de periferie van de vliegbasis Leeuwarden op verkenning gaat om een indruk te krijgen van wat er daar schort aan de leefbaarheid, kijkt zich de ogen uit naar alle riante nieuwbouwwoningen die daar zijn tot stand gekomen èn betrokken in een periode waarin toch iedereen wel drommels goed kon weten dat een overkomend straalvliegtuig onontkoombaar een zekere hoeveelheid geluid pleegt te produceren. Desondanks lijkt de nieuwbouwactiviteit in die regio een duidelijke voorkeur te hebben gehad voor de naaste omgeving van de vliegbasis: nagenoeg alle nieuwe wijken zijn *uitgegroeid in de richting van de basis!* En de vreemdste ervaring — of zou zoiets misschien moeten worden verwacht? — is toch wel dat in die nieuwbouwwijken vrijwel huis aan huis per raambiljet wordt aangedrongen op het uitbannen van het vliegtuig en het doen verdwijnen van de basis. Het is daarom dan ook geen wonder dat Defensie met opluchting zal hebben gehoord van en ingestemd met de voornemens van de overheid, het netelige probleem geleidelijk te laten uitsterven door in de relevante zones geen nieuwe bouw meer toe te staan en vervolgens ieder vrijkomend huis te doen slopen. Het behoeft eigenlijk evenmin te verwonderen dat de actiegroepen daarop onverwijld hun slogans gingen wijzigen: „Voor het geluid willen wij niet weg". Dat leidde derhalve tot nieuwe affiches en borden, met herziene opschriften . . . èn tot de welsprekende aanvulling van de hand van hen die daartoe in wezen werkelijk competent waren!

Het is betreurenswaard dat dergelijke standpunten, als die waarvan in beide beschreven voorbeelden sprake was, zo weinig weerklank vinden in de hogere regionen van ons staatsbestel. Het lijkt wel alsof daar „het luide geraas" méér gehoor krijgt dan de openbare mening, als het gaat over de vraag of de militaire presentie al dan niet moet worden geminimaliseerd, of de krijgsmacht al dan niet moet kunnen oefenen, of het veiligheidsinstrument al dan niet zal worden weggeworpen uit de speeltuin. Voor de leden van de krijgsmacht zou het ontegenzeglijk al een stap op de goede weg kunnen betekenen als de wáre openbare mening eens wat beter werd beluisterd. Immers, de *zin* van een onverhoopt te brengen uiterste offer hangt daarmee ten nauwste samen.

KONINKLIJKE VERENIGING TER BEOEFENING VAN DE KRIJGSWETENSCHAP

Voordracht
Chemische oorlogvoering
Nadere bijzonderheden op blz. 505